

UNITÁRIUS ÉLET

XLII. ÉVFOLYAM 1. SZÁM

1988. JANUÁR–FEBRUÁR

ÚJÉVI PÁSZTORLEVÉL

Ünneplő Gyülekezet, kedves Atyámfiai, Testvéreim!

A magvető példázatában olvasható jézusi mondással köszöntelek titeket újév reggelén: „A jó földbe vetettek (azaz a gyülekezeti tagok) azok, akik hallják az igét, azt beveszik és gyümölcsöt teremnek, némelyek harmincannyit, némelyek hatvanannyit, némelyek százannyit.” Hangzik ez a köszöntés híveink lélek- és szeretetközössége, minden buzgó egyháztag felé.

Ilyenkor, az esztendő magunk mögött hagyva és az ismeretlen új év küszöbét átlépve, egy néhány pillanatra megállunk, önmagunkban számadást végzünk és feltezzük a kérdést: mi célja, értelme van életünknek, mi a helyünk a világban?

Mi, vallásos emberek még tovább kérdezzük: van-e időszerűsége egyházunknak? Van-e célja és értelme az evangélium gyülekezeteinkben való hirdetésének?

Újév reggelén mély, tiszta áhítattal gondolunk arra, hogy Jézus ezekre a kérdésekre a magvető példázatában határozott, megnyugtató, derülítő választ adott, amely így hangzik: az evangélium hirdetésének jogosultsága nyilvánvaló, mert annak valamilyen eredménye minden körülmények között jelentkezik. Ezért gyülekezeteinkben vasárnapról vasárnapra és minden adandó alkalommal töretlenül, diadalmasan hirdetni kell a hitet és szeretetet az értelem világosságával egybekapcsoló, az egyistenhitet a magasrendű humanizmussal békésen kiegyenlítő evangéliumi örömhírt.

Hangzik az új esztendő kezdetén felénk, késői tanítványok felé az időszerűségét soha el nem veszítő, régi és mégis mindig új, kötelező evangéliumi életprogram, amely a kettős jézusi szeretetparancs és az ahhoz kapcsolódó többi valláserkölcsei követelmények következetes hirdetését és cselekvését foglalja magában.

Hálát mondunk örökkévaló Istenünknek, hogy nap-nap után megnyilvánuló gondviselésével, végtelen, kifogyhatatlan szeretetével az elmúlt esztendő folyamán is velünk volt; hogy segített minket abban, hogy állampolgári kötelességeinknek maradéktalanul eleget téve, a szocialista közösség nemes tevékenységében legjobb lelkiismeretünk szerint, állampolgári öntudattal részt vállaljunk; hogy simogató, oltalmazó, könnyeinket letörölő, reménységet és békességet árasztó, újjáteremtő áldását boldogan, áhítatos érzések közt állandóan élvezhettük.

Megelégedéssel mondhatjuk el, hogy az évekkel ezelőtt megkezdett püspöki vizsgálatokat három egyházkörünkben befejeztük és a kolozs-tordai egyházkör egyházközségeinek egy részét is meglátogattuk. Jól esett tapasztalnunk, hogy gyülekezeteink kivétel nélkül mindenütt a vizitáció fogadására komolyan felkészültek, a templomokat és lelkészi lakásokat kijavították, szeretetotthonokat építettek és egyházszeretetről, hithűségükről és áldozatkészségükről újra meg újra áldott tanúbizonyságot tesznek.

Kérem gondviselő Istenünket, oltalmazza, védelmezze templomainkat és otthonainkat. Segítse egyetemes egyházunk, egyházköreink, egyházközségeink vezetőit és gyülekezeteink minden buzgó tagját, hogy ennek az évnek a folyamán is fáradhatatlan odaadással, evangéliumi lelkülettel, jézustanítványokként vegyenek részt az evangélium szent ügyében.

Isten áldása legyen Szocialista Köztársaságunk vezetőin és állampolgárain, megszentelő áldása nyugodjék meg szeretett egyházunkon és minden önmagából békeséget és szeretetet árasztó emberen szerte a világon. Egy Istenünk adjon mindnyájunknak békés, eredményes új esztendőt.

Atyafiságos üdvözlettel és főpásztori szeretettel

Dr. Kovács Lajos
püspök

ÁHÍTAT

„Abban dicsőítetik meg az én Atyám, hogy sok gyümölcsöt teremjete; és legyetek nékem tanítványaim.

Amiképpen az Atya szeretett engem, én is úgy szerettelek titeket: maradjatok meg ebben az én szeretetemben.

Ha az én parancsolataimat megtartjátok, megmaradtok az én szeretetemben; amiképpen én megtartottam az én Atyámnak parancsolatait, és megmaradtok az ő szeretetében.

Ezeket beszéltem néktek, hogy megmaradjon ti bennetek az én örömem és a ti örömeitek beteljenek.

Ez az én parancsolatom, hogy szeressétek egymást, amiképpen én szerettelek titeket.”

János 15, 8—12.

Bár elmúlt január, de hosszúnak tűnik még a hátralévő út, és távolinak a cél, hiszen nemesak napok vagy hetek, de hónapok vannak előttünk 1988-ból.

Emberi természetünkben rejlik annak vágya, hogy a hosszú útra magunkkal vigyünk valamit. Nehezen válunk el valakitől, ezért elkérünk egy fényképet és féltve, őrizve tesszük el. Vagy emléktárgyat kérünk és úgy helyezzük el úti poggyászkunkban, hogy könnyen, keresés nélkül elővehessük. Néhány sort, rövid írást veszünk magunkhoz attól, akitől elválni nehéz, és akit a legszívesebben magunkkal vinnénk.

Velünk született legerősebb vágyaink egyike, hogy távolságot legyőző érzésekben legyen velünk, maradjon velünk az, akit az együttlétek örömteljes, boldog óráiban szívünk forró és legnemesebb érzéseivel vettünk körül.

Néha kegyes öncsalással szeretnénk

meggyőzni magunkat arról, hogy ez az érzés, ez a vágy jelentkezhessen személytelenül is. Amikor egy felejthetetlen táj képe vésődik belénk, gyermekkorunk színes világának egy-egy kedves vidéke. Vagy egy fehérfalú kis falusi ház, amelyben édesanyánk vajúadásán keresztül érkezünk ebbe a földi világba. Ritkán egy lepréselt havasi gyopár, abban az imakönyvben, amelyet akkor szorított magához legerősebben az a szeretett drága lélek, amikor az örök hazába készült költözni.

Végső fokon azonban ezek is személyekhez fűződnek, mert érzéseink, vágyaink, emlékeink, a kézzel foghatókat is személyekhez kapcsolja. Hiszen emberek adják és jelentik tartalmát, értelmét és értékét a féltve őrzöttnek.

Emlékeinken túl — bár kissé változott formában — él és jelentkezik ez az érzés az évfordulókkal, az ünnepekkel kapcsolatban, de itt, már igaz, sokkal inkább a kézzel foghatókon keresztül. Elképzelni sem tudnánk, hogy milyen lenne egy karácsony fenyő és gyertyaláng, a húsvét piros tojás nélkül, vagy a nemzeti ünnep nemzeti lobogó nélkül.

Újév azonban még ezeken is túl tesz: milliónyi pezsgős üvegével, ólomöntésével, szerencsemalacával, négylevelű lóheréjével és hosszan lehetne sorolni még, mi minden egyéb, szerencsét hozni remélt „amulettjével” és „talizmánjával”.

Feledjük azonban azt, hogy életünknek nem szerencsére, hanem boldogságra van szüksége. Ezért is lett olyan szép az újévi köszöntés, amikor nem azt mondjuk, hogy „szerencsés új évet” — hanem, hogy „boldog új évet” kívánunk egymásnak. Érthetően, mert a szerencse rendszerint egyszeri, míg a boldogság állandósít-

ható folyamat lehet az életünkben. És, amikor boldog újévet kívánunk valakinek, önkéntelenül magunknak is kívánjuk, mert együtt kívánjuk és együtt akarjuk azt.

Hosszú az út, 1988 útja, és távoli még a cél, 1988 vége. Erre az útra, ennek a célnak az eléréseért küldjük drága útravalóként, és személyhez kapcsoltan, Isten személyéhez, és szent fia Jézus életéhez kapcsolt drága és szent útravalóként az országban és határon túl szétszórta élő híveinknek, olvasóinknak a fenti igét János evangéliumából. Jézus által kihangsúlyozottan, a szív legnagyobb kincse: a szeretet, ez az áldott útravaló, melynél többet és nagyobbat senki sem adhat és senki sem kaphat sem ebben az esztendőben, sem a még hátralévő életben, mert ez teszi lélekben gyümölcsözővé és gazdaggá az emberi életet.

— á m e n —

Gondviselő Isten — atyáink Atyja! — Kérünk, hogy légy velünk esztendőnknek még hátralévő útjain. Ne hagyj el, segíts és vezess minket, mert néha eltévedhetünk és visszatárlálni az elhagyott igaz útra, oly nehéz. Áldd meg tiszta és igaz törekvéseinket, nemesítsd érzéseinket, és feladataink, jól végzett munkánk eredményeként adj szívünknek békességet és nyugalmat, lelkünknek önmagunkkal és külső világunkkal összhangot, harmóniát. — És ha köves, tövises lenne az út, melyen járnunk kell, akkor erősítsd meg hitünket, sokszorozd megtartó erejét, hogy ne legyen fájdalmas megtorpanás vagy tragikus elbukás a vége, szomorú befejezése földi életünknek.

— á m e n —

Huszi János

ARANYESKÜVŐ

Meghatóan szép és bensőséges hangulatú családi ünnepség színhelye volt dec. 27-én, vasárnap délután Nagy Ignác u.-i templomunk. Főtisztelendő püspökünk, dr. Ferencz József és közszeretben álló hitvese, Kaáli Nagy Magda ünnepelték házasságkötésük 50. évfordulóját.

A karácsony harmadnapi istentisztelet hangulatában a szószékről lejövő Huszi János lelkész az úrasztalánál folytatta a szolgálatot, Pál I. Kor. lev. 8. r. 1. v.: „...a szeretet... épít,” ige alapján. Az ünneplő főpásztor és felesége egymás kezét fogta és meghatódva hallgatta a választott bibliai rész alapján felelevenített, boldog és szép emlékeket. Gondolatban visszazártak a második világháború pusztításában lerombolt ősi, székelykői családi kúriába, ahol 50 évvel ezelőtt néhai dr. Szent-Iványi Sándor akkor kolozsvári teológiai tanár, volt eskető papjuk.

A gazdag életutat emlékeiben felidéző aranyesküvőnek része volt a lelkészek és a hívek üdvözlétének, szeretetének és jókívánságainak a tolmácsolása is.

Az ünnepség szépségét emelte Vadady Attila kántorunk külön ének száma, énekeskönyvünk 315. sz. egyházi éneke.

Gálffy Gábor

LUKÁCS JÓZSEF emlékülés

A Magyar Filozófiai Társaság Választudományi Szakosztálya — mely 1987. májusában Orbókné Szent-Iványi Ilona lelkésznőt is rendes tagjává választotta — 1987. dec. 15-én tudományos ülészakot rendezett a neves marxista filozófus, Lukács József emlékére.

Az ünnepi rendezvényen kiváló marxista és keresztény tudósok,

professzorok, egyházvezetők tartottak előadást. Közöttük Kocsis Elemér debreceni református püspök, Szigeti Jenő adventista egyházelnök, Erdélyi Zsuzsanna néprajztudós stb.

Lapunk olvasóit — talán — leginkább Tamássy Györgyi filozófus, főiskolai tanár előadása érdekelheti, mely „Dialógusra várva” címmel az unitárius gondolattal, egyházunkkal foglalkozott. Tamássy Györgyi előadásában azt hangsúlyozta, hogy az unitárius egyház és maga az unitárius gondolat, mely a filozófus szerint a leghaladóbb a keresztény egyházak sorában, méltatlanul maradt ki eddig a marxista párbeszédéből. Az előadó hiányolta azt is, hogy eddig kevés marxista publikáció jelent meg az unitáriusokról. A filozófus vállalta, hogy az elkövetkező időszakban tudományosan, filozófiai és etikai szempontból is foglalkozni fog egyházunkkal és dolgozatát publikálni fogja.

— szi —

MIKLÓS IMRE ÁLLAMTITKÁR BESZÁMOLÓJA

A magyar parlament ülésén első ízben került sor arra, hogy a képviselők beszámolót hallgathattak meg Miklós Imre államtitkár, az Állami Egyházügyi Hivatal elnöke jelentéséből az állam és az egyházak kapcsolatáról, melyet „alkotó együttműködés” jellemez.

Az 1948. évi és későbbi egyezmények betűje ma már nem fedi mindenben a gyakorlatot, de a felmerülő problémák rendre tárgyalások útján megoldásra jutottak.

Értékelte az egyházak külföldi szolgálatait és a különböző egyházi világszervezetekben végzett munkájukat.

Az állam az egyházak személyi és dologi kiadásainak fedezéséhez évi 75 millió forint összegű rendszeres pénzügyi támogatást nyújt. Az államsegélyek folyósítására vonatkozó megállapodások hatálya 1968 végén lejárt. Kormányunk azonban az egyházak kérésére úgy döntött, hogy az államsegélyt változatlan összegben 1990-ig tovább folyósítja. A támogatás nagyobb részét az egyházi vezetők saját hatáskörükben osztják el. Az államsegély összege gyakorlatilag nem változott, viszont reálértéke jelentősen csökkent. Indokoltnak tartjuk ezért, hogy megvizsgáljuk az államsegély további folyósításának és reálértéke megőrzésének lehetőségeit.

Miklós Imre kijelentette: — „Az egyházpolitika fejlődése történelmileg is értékes tapasztalatokat hozott. Ezek közül a legfontosabbnak azt tartjuk, hogy beigazolódott: a szocializmus építésében az emberiség előtt álló problémák megoldásában sok olyan közös cél, tennivaló van, melyek megvalósításáért vallásos és nem vallásos emberek tartósan, eredményesen dolgozhatnak és dolgoznak együtt.”

A magyar egyházpolitika elvei és gyakorlata nemzetközi figyelmet is kiváltott azzal, hogy bebizonyította: a szocializmust építő társadalomban az egyházak nem kényszerülnek semleges, vagy ellenzéki szerep vállalására, van más valóságos alternatíva:

az alkotó párbeszéd és együttműködés útja — mondotta beszámolójában az államtitkár.

Miklós Imre nagy tapssal fogadott beszámolójához 10 képviselő szólott hozzá, köztük a parlament egyházi tisztséget betöltő tagjai közül is többen.

A legnagyobb figyelmet Berecz János, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, felszólalása váltotta ki. Egyetértett a beszámolóval, mely jó politikáról, eredményes, sikeres évekről adhatott számot.

Érdektagolt társadalomban élünk, különböző érdekek mozgatják az egyes közösségeket. Ezért az állam és az egyház együttműködése jó példa arra: lehetséges a politikai megértés, a gyakorlati összefogás, ha a jelen formálásának, a jövő biztosításának felelőssége vezérel mindnyájunkat.

A rendezett viszony alapja a pártkongresszus határozatából idézett két mondat: „Népünk javát szolgálja, hogy az állam és az egyházak viszonya rendezett. Az együttműködés a haza sorsáért érzett felelősségre épül.”

A kölcsönös megértésért több bizalmat kérünk és adunk. „Többet kellene tudnunk egymásról és akkor jobban bízunk egymásban.”

„A politika, amelyet az állam és az egyház kapcsolatában eddig követtünk, tovább szélesedik és gazdagodik, s javára válik a szocialista Magyarország felépítésének, hozzájárul népünk lelki egyensúlyának fenntartásához — mondotta végezetül Berecz János.

Az Országgyűlés tanácskozásának szünetében Sarlós István, a parlament elnöke fogadta és üdvözölte az Állami Egyházügyi Hivatal egyházpolitikánkról, a Hivatal munkájáról szóló beszámolójának tárgyalásán megjelent egyházi személyiségeket, a törvényhozó testületbe megválasztott egyházi képviselőket. A találkozón felszólalt Kádár János, az MSZMP főtitkára, és részt vett Berecz János és Miklós Imre is. A találkozón egyházunkat dr. Ferencz József püspök képviselte.

Szervét Mihály emlékünnepély Pestlőrincen

Tanácselnök Úr, Püspök Úr, Nagykövet Úr, Tisztelt közönség!

Az utóbbi időben egyre jobban megerősödik az a nézet, hogy a múlt megismerése és megfelelő értékelése jobban megalapozza a jövőt, és biztatást nyújt a XXI. század szebbé tételére.

Ennek biztató példája, hogy a különböző világnézetek képviselői megtanulják egymást becsülni és értékeiket időtállóvá tenni.

Csak a közelmúltban több példa volt arra, hogy fővárosunk az egyházi életben kimagasló férfiakra emlékezett, így a XI. kerületben 1979-ben alapító püspökünk, *Dávid Ferenc* emléktáblájának elhelyezése rendjén, vagy a III. kerületben *Lékai László* esztergomi érsekről, tér elnevezésével. A szabadelvű vallások egyik jelentős előhírnökének, a spanyol *Szervét Mihálynak* emlékét — születésének 475-ik évfordulója alkalmából — a Főváros vezetősége méltónak találta arra, hogy a XVIII. kerület egyik terét róla nevezze el, és emléktáblával jelölje meg. A helyszín nem véletlen. Ebben a kerületben van fővárosunk második *Dávid Ferenc utcája*. Véletlenül az ugyancsak unitárius *Bartók Béláról* elnevezett utcának keresztelésében, és itt van Budapest harmadik unitárius temploma és egyházközsége, amelyet 1920-ban a trianoni békeszerződés után Erdélyből kimenekült unitárius hívek alapítottak.

Szervét Mihály 1511-ben született a spanyolországi Navarra tartomány Tudela nevű községében. Spanyolország ebben az időben Granada elfoglalásával szerezte vissza a kereszténység uralmát az ibériai félszigeten, és a hosszas megszállás miatti keserűség a megszokott módon bosszúállásra vezetett. — Ferdinánd és Izabella párhuzamos uralma alatt a katoliciz-

mus megerősítése során a nem keresztények, azaz a muzlimok és a zsidók durva üldözésnek voltak kitéve, hitük megtagadásának kényszeréig, sőt egészen a kiirtásukig. Ez a keresztények között is sok ellenérzést váltott ki és *Szervét* megdöbbenve látta, hogy a két üldözött vallásnál a szentháromság tagadása is vádpontként szerepelt, megcsúfolva a lelkiismereti szabadságot.

17 évesen, joghallgatóként, a franciaországi Toulouse-ban folytatta tanulmányait, és ott volt először alkalma a Szentírás teljes tanulmányozására. Ezt egybevetve fiatalabbkori élményeivel, az egyházi pálya iránt kezdett érdeklődni. V. Károly udvarába került, ahol — már Németországban — a császár gyóntatójának, Juan de Quintanának szolgálatába lépett. Megismerte az egyre jobban terebélyesedő protestantizmust, de annak a Szentháromságot továbbra is elismerő tételeit vitatni kezdte. Ennek során tovább vándorolt Strassbourgba, majd Hagenauban megjelentette első alapvető művét, „*De trinitatis erroribus*” (A Szentháromság tévedései) címmel. Ez mind katolikus, mind protestáns körökben felháborodást keltett és jellemző az akkori vitaszellemre, hogy Bucer Márton német reformátor — aki egyébként szerette volna a különböző keresztény felekezeteket egyezsége hozni — úgy nyilatkozott, hogy *Szervét* méltó volna arra, hogy a beleit kiszaggassák.

Szervét ezután is kísérletezett egyes egyházi vezetők meggyőzésével, többek között, Párizsba menvén, az ott megismert Kálvinéval is.

Látván eredménytelenségét, tehetségét másfelé fordította: a párizsi egyetemen matematikai és orvosi tanulmányokba kezd, nevét is megváltoztatja, apja születési helye után Villanovanusra. Anyagi nehézségei miatt egy időre Lyonba ment, ahol *Ptolemaios*

földrajzának új kiadását intézi. Visszamegy Párizsba, ahol most már az orvosi tudományoknak szenteli magát és ezen a téren jelentős eredményekre jut. Több egyéb orvosi cikke mellett, a vérkeringésről felállított új tételével széles körben ismertté tette nevét. Tanított is a párizsi egyetemen, majd Lyon közelében orvosi gyakorlatot kezdett, ahonnan a Vienne-i érsek magánorvosának hívta meg.

Itt jó körülmények között élve, az egyházi környezet adta helyzetben foglalkozni kezdett régi gondolataival és 1553-ban „*Christianismi Restitutio*” címmel újabb könyvet írt. Ezt elsősorban Kálvin János kifo-

gásolta; négy svájci református egyházközség is bírálta, az utóbbiak közül a genfi fogságba ejtette és rövid úton máglyahalálra ítélte.

1553. október 27-én a genfi Champel mezején mártírhálált halt. Szellemében azonban nem halt meg, és a későbbi reformátorok — elsősorban Dávid Ferenc — gondolatait fejlesztve, azokat diadalra vitték.

Kívánom, hogy ez a tér és ez az emléktábla ezt a szellemet hirdesse.

Bartók Béla

a Magyarországi Unitárius Egyház főgondnoka

GREETINGS FROM DR. EUGENE PICKETT

President of the International Association for Religious Freedom; Minister of the Church of the Larger Fellowship, Unitarian Universalist; and former President of the Unitarian Universalist Association

As the new President of the IARF, I am pleased to send greetings and best wishes to our member group in Hungary. You have been an important part of our international, interfaith organization ever since its founding over 80 years ago. Bishop Joseph Ferencz have served with distinction on the IARF Council. Our ties with the Hungarian Unitarians have been strong and continuing.

We are pleased that the 1990 World Congress of the IARF will be held in the historic and beautiful city of Budapest. This will be an especially significant meeting for Unitarians in North America, Great Britain, and around the world, for it will provide them with the opportunity to explore the beginnings of their Unitarian faith.

This 27th World Congress will bring together delegates from over 50 Christian and non-Christian groups, representing most of the major religions in the world, from 21 nations in North America, Europe, Asia, and Africa, Australia. The IARF promotes dialogue and understanding between different religious traditions, and it provides a network of social services to people suffering from oppression, poverty, and disease. It provides a channel for interreligious cooperation and action in the cause of peace and disarmament.

At a time when religious motivation energizes the forces of strife and conflict in so many parts of the world, it is good to participate in an inter-religious organization that strives for understanding and peace. At the beginning of this new year, it is my prayer that the nations of the world will continue to move toward the long-sought goal of peace and justice.

Üdvözlét dr. Eugene Pickettől az IARF elnökétől

Dr. Pickett korábban az amerikai unitárius univerzalista egyház elnöki tisztét töltötte be, jelenleg a szórványokban szétszórta élők — Church of the Larger Fellowship — gondozó lelkésze.

Mint az IARF új elnöke örömmel és jó kedvvel küldöm üdvözlőmet és jó kívánságaimat a Magyarországon élő unitáriusoknak. Önök fontos részei a mi nemzetközi és felekezeti szervezeteinknek, annak 1900-ban történt megalapítása óta. Ferencz József püspökük érdemes munkát végeztek és végez szervezeteink tanácsában is. A mi kapcsolatunk a magyar unitáriusokhoz régi keletű és állandó.

Örvendünk annak, hogy az IARF 1990-ben tartandó világkongresszusára Budapest történelmileg gazdag és szép városában kerül sor. Ez különleges és jelentős alkalom lesz arra, hogy az amerikai, nagy-britanniai és a világ más részén élő unitáriusok jobban megismerkedjenek az unitarizmus ősi forrásával.

Ez a 27. világkongresszus ötven keresztény és nem keresztény csoportot gyűjt egybe, akik a világ nagy vallási csoportjait képviselik, 21 nemzetből gyülekeznek össze, Észak-Amerikából, Európából, Ázsiából és Afrikából.

Az IARF támogatja a dialógust és a jobb megértést a különböző vallási irányzatok között és szociális szolgálatával segíteni igyekszik a betegségben szenvedőkön, üldözötteken szegényeken és éhezőkön. Lehetőséget, csatornát teremt a nemzetközi együttműködésre, cselekvésre, a leszerelés és a béke ügyében.

Amikor a világ számos részében vallásos alapon elment dül, jó munkálkodni abban a szervezetben, amelyik a különböző vallási nézeteket egyesíteni akarja az egyetértésre és a békére. Ennek az esztendőnek a kezdetén azért imádkozom, hogy a világ népei tovább törekedjenek a régóta óhajtott célért a békéért és igazságért.

A szabadegyházak növekedése Romániában

A baptisták, az evangéliumi keresztények, a pünkösdiek és az adventisták létszámnövekedése évente átlag 10–15 százalékos. A román ortodoxok száma egy helyben áll. (IDL)

Emlékezés Ilona asszonyra

„Látjátok tehát, hogy cselekedetekből igazul meg az ember, és nem esupán hitből. Mert amiképpen holt a test lélek nélkül, aképpen holt a hit is cselekedetek nélkül.”

Jakab 2,24.26.

A fenti ige alapján tartotta meg gyászbeszédét dr. Ferencz József püspök, 1987. nov. 28-án, kedves hívünk, özv. Kerekes Gáspárné, sz. Gácsér Ilona búcsúztatásán Nagy Ignác utcai templomunkban. A gyászistentisztelet első részét Szász János dunántúli lelkész végezte, s az agenda után Huszti János zárta megható imájával a szertartást.

A Jakab apostol leveléből vett idézet különösen is jellemezte Ilona testvérünket. Elszórtan élő híveink közé tartozott, akinek földi életében, mindössze 52 esztendő számoltak ki.

Szödligeten látta meg a napvilágot, s mivel édesanyját a nyomorúság külföldre irányította, így az ősi erdélyi, unitárius családból származó, Lakatos nagymama nevelte Ilonát és húgát, Manyikát. A családi hajlék a második világháború áldozata lett. Az édesapa, Gácsér József családjával Magyarokúton, egyházunk akkori gyermeknyaraló telepén talált menedéket és otthont.

A gyermekek az elemi iskolába Nógrádverőcére jártak, néha térdig érő hóban, a 3–4 km-es úton. Az élet a távoli elzárt szigeten nem volt könnyű. A leányok már kiskorukban megtanultak szorgalmasan dolgozni, segíteni a betegeskedő apának és nagymamának. Ilona Vácra járt gimnáziumba, ahol végig kitűnő tanuló volt, tanárai, osztálytársai szeretete vette körül.

A budapesti unitárius gyülekezet egykori gondnoka fiával együtt gyakran rándult ki Magyarokútra. E látogatás szülte a házasságot. Szent-Iványi István fogta meg Ilona kezét, előbb Nagymarosra, majd Kecskemétre vitte a Művésztelepre. E házasságból született Ilona és István, akik a gyászban a legmélyebben érintettek.

Nem minden házasságot kötnek örökre, ilyen volt ez is. A gondviselés azonban adott Ilonának egy új társat, aki nemcsak férj lett, hanem István halála után a két árva mellett apa is. Elkerültek Kecskemétről Balatonalmádiba, s a két gyermeknek itt is bizony nagy hóban kellett a hegytetőről legyalogolni az állomásra, hogy a füredi gimnáziumba eljussanak.

Ilona asszony emlékezett arra, amit az unitárius vallásról nagyrészt édesapjától tanult, s az életben elengedhetetlen cselekedetek mellett ő ébresztette fel gyermekeiben a hitet, ragaszkodást a szülők ágán

örökölt erdélyi hagyományhoz, az unitárius hit tiszteletéhez.

Ilona asszony életének nagy öröme volt, mikor leánya az unitárius lelkészi hivatást választotta, s nagy öröm volt fia egyetemi diplomája. Erős hite és a jócselekedetek jellemezték. A hit éltette, erősítette, bátorra tette, hogy mindent megtegyen gyermekeiért, Gázsival együtt, egészen addig, amíg a sors vak szeszélye a második küzdőtársat is elszólította mellőle.

Gyógyíthatatlan betegsége korán jelentkezett, de erős hite, és példamutató emberi tartása végigkísérte a másfél éves szenvedés során. Legyőzve a fájdalmakat, erős lélekkel vitte tovább humánus emberségét, továbbra is segített mindenkin, ideértve, első férje második házasságából származó Árpikát is.

Otthona nyitott volt az erdélyi testvérek előtt is, egyházunk külföldi vendégei is több alkalommal voltak vendégei asztalának. Tudta, hogy az egyházat hívei tartják fenn, amikor csak tehetette, az átlagon felül adakozott, tudva, hogy holt a hit cselekedetek nélkül.

A Nagy Ignác utcai templomban búcsúztunk Tőle, ahova őt és családját annyi kedves emlék fűzte. Itt keresztelte meg József Miklós püspök, itt konfirmált; itt kötötte első házasságát, gyermekeit is itt keresztelték, itt konfirmálták, leánya itt tette le az unitárius papi esküt, leánya házasságát is itt áldottuk meg, s első és egyetlen kisunokáját, aki róla kapta az Ilona nevet, itt kereszteltük meg.

Az evangélium igéje is azt mondja: „amiképpen részesei vagytok a szenvedésnek, ugyanúgy a vigasztalásnak is”. Hamvai innen indultak el a balatonalmádi családi sírkertbe. A gyászszertartást Szász János dunántúli szórványlelkész végezte az örök élet és a vigasztalás ígéivel.

Környezetvédelem – önvédelem

Környezetvédelmi felelősségünket a Canterbury érsek – tavaly – egyik beszédében teológiai alapot adott meg:

„Mindamellett Isten szabad akaratot adott nekünk embereknek a morális választásra. Így felelősek vagyunk a világ megőrzéséért. Ebből ered, hogy őrizkednünk kell nehogy tirannuszok legyünk a többi teremtmény fölött. Az embercentrikusság – hangsúlyozta – pusztuláshoz vezethet, míg annak belátása, hogy a teremtésben a nem emberiek is benne foglaltnak, a világ megőrzését segítheti elő. A világmindenség a szeretet műve és csak az örökké megújuló szeretet tarthatja fenn. A tisztelet szükséges velejárója a szeretetnek. Tisztelet minden teremtmény iránt. Olyan együttműködés a különböző nemzetű emberek között, amely nemcsak önérdéken alapul.”

A tiszteleten túl az önérdék is a természeti világ megőrzésére kényszerít bennünket. A föld, a víz, a levegő és a csend értékeinek megtartása – minden emberi tevékenységnek célja kell, hogy legyen ipari világunkban. A hívő ember felelőssége súlyosabb, az önként vállalt kötelezettség miatt. A kimunkált környezetvédelmi tevékenység, a család az üzem és a település jövőjét szolgálja. Sorozatunk a modern környezetvédelem feladatait, eredményeit kívánja bemutatni.

Ágoston János

Az egészség megőrzésének társadalmi programjáról

tanácskoztak november 19-én az Állami Egyházügyi Hivatalban. Sarkadi Nagy Barna, az AEH elnökhelyettese köszöntötte az egyházak és felekezetek egészségneveléssel és szociálpolitikával is foglalkozó vezető tisztségviselőit. Illés Béla egészségügyi miniszterhelyettes az egészségmegőrzés társadalmi programjának tervezetéről, Loskai Szilárd, az Alkoholizmus Elleni Állami Bizottság titkára pedig a szenvedélybetegségek megelőzése érdekében kialakított programról adott tájékoztatást. Az előadók kiemelték, hogy a programok megvalósításában számítnak a hazai egyházak és felekezetek támogatására, hiszen az egyházak hitelveikből következően eddig is segítettek ezt a tevékenységet. A résztvevők kifejtették, hogy kiemelt fontosságú társadalmi feladatnak tartják az egészségmegőrzési program végrehajtását, és a maguk eszközeivel segítik annak megvalósítását.

Gyermekrajz

Felhős Dávid Ferenc Prágából, a Keresztény Békekonferencia irodájából, dr. Lubomir Mirejovsky lelkész-titkártól kapott egy kedves hangú levelet. Mirejovsky tiszteletes úr a KBK képviselőjében jelen volt az IARF Kongresszusán. Ott látta Felhős Dávid tanuló „Beregi golgota” című képét a kiállításon. Levelében így írt: „Tudtad nélkül nagyon megörvendeztetted engem. Jóleső érzés volt látni, hogy Magyarország is üzent egy unitárius gyermek rajza által... nekünk, felnőtteknek, hogy őrizzük meg, sőt teremtsük meg a békét számotokra.

Irodalmi körkép

Kocsord szórványában élő unitárius fiatalság irodalmi téren is eredményeket tud felmutatni. Körünkben tevékenykedik a debreceni unitárius egyházközséghez tartozó Ószabó István költő, a kocsordi gyülekezet aktív tagja, Budaházi István, a Mátészalkán élő Bartha Gábor író, a Nyírbátorban alkotó Magyar József, a kocsordi illetőségű Bakos Pál és a nyíregyházi Antal Attila költő, aki a hódmezővásárhelyi Balázs Ferenc-estre írt egy modern hangvételű emlékverset.

Antal Attila

Balázs Ferenc

Talán akad majd
ki fölneveli növendék falvalmat
leoldja róluk örökölt
s újdonságú félelmek
szájkas iszalagjait
s kerül tán
melengetőbb évszakok jöttén
üdvükért szavamnál messzebb ható
szóval csatázó pásztor
de süllyedve trágyás havukba telente
csontig égető lázat ki tűr értük
fordítva szeretetre
lázas haragot
kétséget is
ha égi paróklámra szólít
közülük az Úr?

A budapesti unitárius ifjúsági bibliakörnek ajándékoztuk az Ószabó és Budaházi versesköteteket. Mindennapi munkánkban és irodalmi estjeinken is az az elv vezérel, hogy cselekvő része legyünk a szebbre, jobbra törekvő nagy egésznek. A legfontosabbnak a valódi közösségi szellemet tartjuk. Balázs Ferenc példaképünkkel valljuk: „Föl kell fedeznünk a világ lelkét, újjá kell születnünk valamennyiünknek!” Olyan vallási közösségre van szükségünk, ahol az emberi lélek teljessége a maga szépségében kibontakozhat.

Iklódy László

Művészeti törekvések

Lassan már tíz éves múltra tekinthet vissza a Kocsordhoz tartozó unitárius szórvány. Az indu-

lás éveiben több cikk is foglalkozott az itt élő fiatalok unitárius szellemű kibontakozásával. (UNÉL 1980. 3. sz. A pünkösdi jelentősége a mi életünkben, 1980. 4. sz. Nekünk a történelmi Jézus az élő példa). A szórványban élő fiatalok sokirányú tevékenysége elsősorban művészeti törekvésekben realizálódott. Először a zene területén próbálkoztunk. Egy-két gitáros fiatal megzenésítette unitárius költőink verseit, és zsolnárokat is dolgoztak fel modern hangvételben. A fiatalok a kocsordi templomban megfelelő alkalmakkor előadták gitáros számaikat.

A legeredményesebb törekvésük mégis az emléklakett készítése volt. Előzőleg beregi kézimunkákat, festményeket is készítettek mind a hazai, mind a külföldi unitárius fiataloknak. Fából való emléklakettet és faragott keretet a gyülekezeti terembe, a konfirmált ifjaknak már régebben is készítettek. Ebben az évben nagy vállalkozásba fogtunk. Üvegplakett formájában sorozatot készítünk a nagy unitárius gondolkodókról. Már Dávid Ferenc, Balázs Ferenc plakettje és az unitárius címerünk el is készült. A hódmezővásárhelyi unitárius gyülekezet Balázs Ferenc-émlékstjére 100 darab emléklakettet rendelt.

Azt tervezzük, hogy 1990-re, az IARF budapesti világtalálkozója alkalmából Bozó Sándor formatervező odaadó segítségével a legjelentősebb unitárius gondolkodók üvegplakettjeit. Bozó Sándornak már volt egy emlékeztető kiállítása ebben az évben a Beregi Múzeumban, ahol a Dávid Ferenc-émléklakettet és az unitárius címerünket is kiállították az októberi múzeumi hónap keretében.

Gál Balázs

Könyvaukción

Az Állami Könyvterjesztő Vállalat antikvár könyvaukción, 1987 novemberében több unitárius témájú tétel is szerepelt.

Böloni Farkas Sándor kétszer is szerepel az aukció listáján. Először Utazás Észak-Amerikában című úti könyvével. Sajtó alá rendezte és a bevezetőt írta Reményik Zsigmond, Budapest, 1943. 150 forintba taksálták. Sok fiatal kedvenc olvasmánya. Az Egyesült Államok egyetemén ma is kötelező olvasmány a történelem szakos hallgatók számára.

Másik értékes munkája Böloni Farkas Sándornak Az új Erdély hajnalán című könyv. Ez lényegében naplótöredék 1835–36-ból. A bevezetőjét Jancsó Elemér írta. Kolozsvárott jelent meg 1944-ben.

A harmadik értékes emlék egy Brassai-lelél. Brassai Sámuel A Millenniumról c. írásának tintával írt kézírata. Keltezése: Torda, 1896. június 25. A boríték eredeti címezése: Az „Ellenzék t. szerkesztősé-

gének, Kolozsvárt.” A kézirat két le-velének hátoldalán található címezés: „Magyar Tudományos Akadémia Nagys. Brassai Sámuel úrnak, Kolozsvár.” Ez az értékes kézirat 1500 forintba volt értékelve.

A negyedik unitárius vonatkozású könyv Sándor István Székelyhoni utazás a két Homoród mellett (1–2. kötet). Benczédi Pál rendezte sajtó alá Kolozsvárott 1942-ben. Az Erdélyi Ritkaságok sorozatban jelent meg. 240 forint volt az ára.

Nagyon jó lenne, ha egy-két lelkes unitárius fiatal megszerezhetné ezeket a számunkra igen becses könyvritkaságokat.

Torma Miklós

PESTLŐRINC

1987. október negyedik vasárnapján volt az első őszi gyülekezeti összejövetel Pestlőrincen.

Az áhítatot dr. Jakab Jenő lelkész tartotta. Ezt követően dr. Zoltán Zoltán, a közgazdasági tudományok kandidátusa beszélt — a termet zsúfolásig megtöltő gyülekezet előtt — a gazdasági reform problémáiról. A hallgatóság feszülten figyelte az előadót, aki a legbonyolultabb közgazdasági problémákról is olyan közérthetően beszélt, hogy mindenki egyszeri hallásra is megértette. A nagy felkészültségű tudós remek előadónak is bizonyult és töretlen optimizmussal mutatta meg a nehézségekből kivezető utat és a lehetőségeket. A műsort Budai Ilona zárta, székely népdalokat énekelt a tőle megszokott bájos közvetlenséggel. Nagy sikere volt. A vacsorát követően a torta árverését — Pluhár Jánosné ajándékát — dr. Volom Andrásné bonyolította le nagy sikerrel.

November negyedik vasárnapján az áhítatot Bencze Márton lelkész tartotta. Ezt követően dr. Mertz Ferenc főorvos tartott „A neurózisról” címen előadást. Szinte áhítattal hallgatta a gyülekezet az érdekesítő — mindnyájunkat közelről is érdeklő — előadást. Vacsora közben is sok, sok kérdés volt, amire az előadó sokszor szellemes fordulattal adott tanácsot, felvilágosítást.

Faragó Laura énekszámaival zárult a műsor. A gyülekezet nagy tapssal jutalmazta a széki és székely népdalokat.

A vacsorát követő torta árverését — Radó Judit ajándékát — Sahin Katalin bonyolította le, igen jelentős anyagi sikerrel.

Közben, az őszi folyamán „Kalákában” megépítette a gyülekezet a székely kapu folytatásaként a templom kert front oldalán a faragott deszka kerítést. Az egész olyan mint egy mese. Évekkel ezelőtt Zágony Sándor népi iparművész ajánlotta, hogy ingyen farag egy

kis székely kaput a templom bejárata elé, csak az anyagköltséget és a szállítást vállalja magára — úgy mond — az eklézsia.

A főgondnok újabb bőkezű adományából s a főhatósági segélyből megvásároltuk az anyagot. Az oszlopokat Varga Ferenc presbiterünk adta ajándékba. Dr. Péterfy Réka gondnok az impregnáló szereket és a lakkot ajándékozta. Az akác léccanyagot az egyeki „Tiszatáj” tsz-tól vásároltuk, akik meg is faragták, le is szállították a léceket. Szathmáry Zsuzsa a cementet és a homokot, kavicsot szerezte be. Mint Molnár János mondta egy vasárnap, most már csak a munka hiányzik. No lencsefejű kapupánt csavar is került s Molnár János és Zoltán Gyula vezetésével elkezdődött a munka. Lapunk terjedelme nem teszi lehetővé hogy a közreműködők nevét itt felsoroljuk, de a vendégkönyvben külön oldalt nyitottunk az építőknek. Még a korai fagyok előtt az álmom valóra vált, elkészült a városképet szépítő kerítés.

Itt jegyezzük meg, hogy az első tortát Kovács Józsefné hozta mikor elkezdtük az összejöveteleket. Azóta lett haladó hagyomány a tortaárverés.

Egy gyűlésen dr. Nyíredy Szabolcs főgondnok-helyettes javasolta, kérje az egyház az illetékesektől, nevezzenek el a fővárosban Szervét Mihályról, az unitarizmus egyik legnagyobb előfutáráról egy utcát, vagy teret. Így lett Pestlőrincen az unitárius templom melletti névtelen tér: Szervét Mihály tér és a templom új címe: Szervét Mihály tér 1. szám.

Felavatás a templom fala mellett; a képen: dr. Tancsik Rudolf, Janvier Rubio spanyol nagykövet és az érdeklődők

A templom falán emléktáblát helyeztél el a főváros. Szövege: „Szervét Mihály (Miguel Serveto) 1511–1553 spanyol orvos unitárius elveket hirdető teológus, tanai miatt máglyahalálra ítélték.”

A december 2-án tartott avatáson dr. Tancsik Rudolf, a XVIII. ker. tanács elnöke lepezte le a táblát, majd Bartók Béla főgondnok emlékezett meg Szervét Mihályról. Az ünnepségen részt vett Janvier Rubio a Spanyol Királyság budapesti nagykövete is.

A gyülekezet asszonyai dr. Péterfy Réka gondnok vezetésével vendéglátást láttak az egybegyűlteket.

Dr. Jakab Jenő

A kocsordi szórvány életéből

Örömmel értesültünk, hogy a kocsordi egyházközségünk szórványgondnokát, Felhős Szabolcs tanárt, kiváló tanári és kulturális munkájáért nov. 7-én kitüntették.

A Kelet-Magyarország, c. naplapon az elmúlt időszakban több cikkben is méltatta Felhős Szabolcs Tiszaszalkán végzett tanári és kulturális munkáját. Tiszaszalkán iskolaszövetkezetet hoztak létre, melynek elnöktanára volt. Iskolalabotot nyitottak, ahol rendszeresen felhívják a figyelmet a megjelenő könyv-újdonságokra; író-olvasó találkozókat szerveznek. Emellett szépen ápolják a néprajzi hagyományokat, a beregi szokásokat.

Szeretettel gratulálunk Felhős Szabolcs szórványgondnoknak kitüntetéséhez, és örülünk, hogy szép sikereket ér el, és társadalmi megbecsülésnek örvend.

szi

Hírek

Budapest Békásmegyer új lakótelepén néhai dr. Lékal László érsek kezdeményezte új katolikus egyházközség alapítását és új templom építését. A békásmegyeri Boldog Özséb templomot szept. 13-án már az utód, dr. Paskal László szentelte fel az örvendő hívek nagy seregének jelenlétében.

A bolgár baptisták vezetője, Ivan Angelov a múlt év aug.-ban 83 éves korában elhunyt. Mint fiatal ember a Hamburgban működő baptista szemináriumban szerzett prédikátori képesítést. A bolgár személyi kultusz idején nyolc évet töltött börtönben hitéért. Élete utolsó szakaszában a szófia gyülekezetnek volt vezetője.

Az AIDS-fertőzött kábítószeresek elkülönítését fontolgatják a svéd kórházi illetékesek. A járvány elterjedésének a meggátolása céljából a fertőzötteket Adelsóra, egy Stockholm melletti szigetre akarják küldeni, s ott külön kezelni. Bár a svéd törvények megengedik, hogy a hatóságok korlátozzák a fertőző betegek mozgását, a tervnek vannak ellenzői is.

Az anglikán egyház egyetemes zsinata nem fogadta el azt a javaslatot, hogy a klérusból kizárják a homoszexuális papokat. De elítélték egyesek alkalmi homoszexuális kapcsolatát. A szavazást mindkét oldal — a kizárás hívei és ellenzői is — saját győzelmüként értékelték.

Gábris Jullus, az amúgy is kis létszámú csehszlovákiai katolikus püspöki kar ismert tagja, az egykori nagyszombatli egyházmegye apostoli kormányzója, c. püspök, 1987. nov. 13-án hosszú szenvedés után elhunyt, 74 éves korában. Temetésére a Vatikán magasrangú delegációt küldött.

Lengyelországban állami adatok szerint kb. 40 elismert vallási közösség működik. Nemrégiben engedélyezték egy jóga szekta és egy buddhista közösség működését. A Jehova tanúit ott sem ismerik el, de mintegy 30 000-re becsülik az engedély nélkül működők számát. Az említett számú működő közösségek közül csak 28 a keresztény jellegű. Felsorol az adat még sok más működő kis közösséget, és köztük említi „a lengyel testvérek” mozgalmát. Jó volna tudni, hogy ezek nem szellemi utódai-e a XVI–XVII. századi lengyel testvéreknek, akik antitrinitárius nézetet vallottak.

A hangtalan Rómáról is közölnek néha adatokat. A 230 000 munkanélküli közül 75% fiatal. Ezek egy része most első alkalommal szeretne munkát találni. A mozgássérültek száma 60 000, a nyilvántartott kábítószereket 5000. 13 000-et meghalad a fiatal korú bűnözők száma.

A svájeli ismert segélyszervezet, a HEKS a Genfben működő lelkeszt, Ruedi RENER urat választotta meg a HEKS vezető szerve elnökéül. Szeretettel köszöntjük új, fontos tisztségében.

Válogatás Pázmány Péter prédikációiból. Tarnóc Márton, a kötet szerkesztője jelentette be az 1987. okt. 12-én tartott sajtókonferencián, hogy a kötet Pázmány halálának 350. évfordulója alkalmából a közeljövőben jelenik meg, és 19 predikációt fog tartalmazni. Idézte Kosztolányi Dezső szavait, aki szerint Pázmány „a magyar próza atyja és törvényhozója” volt. Ő „az első, aki egy ember létként gondolatait ágyazza a magyar prózába”.

Kathona Géza Tofeus Mihály kora szellemi áramlataiban c. tanulmánya az Irodalom és Ideológia a 16–17. században c. sorozatban jelent meg.

A Magyar Nemzet 1987. dec. egyik számában megemlékezés történt a régebbi Kossuth-díjas férflakról, köztük az unitárius dr. Gyulai Zoltán egyházi tanácsos, akadémikus professzorral is.

A Televízió ismertette dec. 18-i adásában a Szilágyi gyűjteményt, melynek alapítója özv. Szilágyi Tamásné sátoraljaújhelyi lakos volt, melyet fia Szilágyi Dezső hívünk tovább gyarapított. A gyűjteményben évszázados bútorok, jeles művészek festményei, értékes üveg és porcelántárgyak találhatók.

Az Ökumenikus Tanács közgyűlése a megüresedett elnöki tisztségre dr. Tóth Károly református püspököt választotta meg dec. 8-án. A főtitkár továbbra is dr. Görög Tibor lelkész maradt.

Dr. Görög Tibor evangélikus lelkész a Lutheránus Világszövetség európai ügyekkel foglalkozó titkárává választotta meg. Új munkakörét 1988. márc.-ban veszi át elődjétől dr. S. Dahlgren svéd professzortól. Sok sikert kívánunk új felelősségteljes munkakörének végzéséhez.

Felhős Szabolcsné Császár Sarolta tartott előadást a múzeumi szakemberek okt.-ben Nyíregyházán tartott tanácsülésén.

Leonardo Boff ferences brazil szerzetes, a dél-amerikaiak köréből a legjelentősebb képviselője a „felszabadítás teológiájának”, európai körútja után látogatást tett a Szovjetunióban. Tapasztalatairól beszámolván, újságíróknak mondotta: „A valóban keresztény életforma számára a feltételek jobbak” a Szovjetunióban, mint a Nyugaton. (Katholikus Szó 87. 24. sz.)

200 éves a Deák téri evangélikus templom. Sajnos, későn figyeltünk fel a fenti évfordulóra, melyről okt. 31-én emlékeztek meg ünnepélyes keretek közt evangélikus testvéreink. Ehhez a templomhoz minket, unitáriusokat két jeles emlék is fűz. 1968-ban emlékeztetés és püspökséggé alakulását első ízben kimondó emlékszinatunkat e szeretettel átengedett templomban tartottuk, ahol zsinatunkat evangélikus testvéreink szép kórusa is gyönyörködtette a szeretetből fakadó üdvözlésen kívül. De emlékeink még messzebbre mennek vissza. A Deák téri templom mellett volt az egykori evangélikus iskola, s ennek termelében tartottuk az 1870-es években megalakult unitárius szórvány, majd kolozsvári leányegyházközség istentiszteleteit 1890-ben felépült templomunk megnyitásáig. Ezekre emlékezve kívánunk további áldást a Deák téri templomra és mindenkor szolgálattévére.

„Ad Ilmina” látogatás. A római katolikus egyház püspökeinek minden ötödik esztendőben el kell záródniuk Rómába, hogy a pápának beszámoljanak munkásságukról. A legutóbbi ilyen látogatás 1982 októberében volt. A most személyiben jelentősen megváltozott teljes magyar püspöki kar, melynek tagjai már nagyrészt II. János Pál pápától kapták püspöki kinevezésüket, jelen volt a nov. 6-án kezdődött beszámolókon, a betegsége miatt távol maradt Szakos Gyula székesfehérvári püspök kivételével.

Svédország római katolikusainak száma az 1960. évi 20 000-ról a jelentős bevándorlások következtében 1987-re 120 000-re gyarapodott. Így is kisebbséget alkotnak a több mint 8 milliót meghaladó összlakosság közt. Államházuk az evangélikus, akikkel a hazai testvéregyháznak jó kapcsolatai vannak.

A Rissbo Kossel-kal 1988 márciusában emlékezik meg szervezete 50 évvel ezelőtti történet megalakulásáról. Dharma World (Igazság világa) c. szemléjük 1987. szept.–okt. összevont számában érdekes hírként olvastuk: Küldöttséget küldtek a kínai buddhista testvérekhez Nanjingba, hogy ünnepélyesen kérjenek bocsánatot azokért a kegyetlenségekért, melyeket a II. világháborúban a megszálló japán csapatok a kínai lakossággal szemben elkövettek. Meglátogatták a kínai buddhisták Guam Gji Si-ben működő országos központját is. Ez a látogatás tudatára ébreszti a mai kínai fiatalokat is arra, hogy a kínai–japán és a japán–kínai barátság buddhista környezetben is régi eredetű, és ma is élő valóság.

A Kultúra könyvkereskedelmi vállalat, mely főként külföld felé árulja a magyar kiadványokat, izléses katalógust készített a hazai egyházak kiadványairól, melyek közt egyházunk kiadványairól is megfelelő méltatást olvashatunk.

Vizsolyi József, szekszárdi hívünk és felesége, második fiuk, **Gergely** keresztelője alkalmából 1000.— Ft-ot adományoztak lapunk részére. A keresztelő 1987. aug. 16-án volt a pestlőrinci unitárius templomban, **Orbókné Szent-Iványi Ilona**, az édesapa unokahúga szolgálatával. Az adományt hálásan köszönjük.

Áprily Lajos születésének 100. évfordulóján, 1987. nov. 12-én a **Ráday Kollégiumban** emlékestet rendeztek. **Dr. Tóth Károly** püspök megnyitóját szép és gazdag program követte. **Áprily Lajos** idős korában **Nagy Ignác** utcai gyülekezetünkben is szerepelt gyülekezeti esteken.

Karsai Eszter református lelkész — akit lelkészeink és ifjúsági tagjaink közül többen ismernek — első budapesti parókus lelkészneként — novemberben beiktatták a **Józsefvárosi református gyülekezetbe**. Szeretettel gratulálunk, és szolgálatára Isten áldását kérjük!

A **New York-i Jewish Theological Seminary**, Amerika legnagyobb rabbiképzője vezetésére a németországi származású **Ismar Schorseh** professzor, a legújabbkori zsidó történelem kiváló kutatója személyében új rektort választottak.

Bozó Sándor vásárosnaményi üvegtechnikus néhány szép, **Dávid Ferencet** és **Balázs Ferencet** ábrázoló mintadarabot ajándékozott egyházunknak. Ezek közül esetleg az 1990. évi IARF-kongresszus vendégei között is lehet majd a **Dávid Ferencet** ábrázoló üveg-lapot árusítani.

Dr. Lőrincz Ernő kandidátust, a Képzőművészeti Kiadó 60. születésnapja alkalmából vezető jogtanácsosként végzett jó munkáját elismerésként arany tiszteletdíjjal tüntette ki. Ugyanezen alkalomból **Köpeczi Béla** művelődési miniszter a „szocialista kultúráért” érdeméremmel tüntette ki. Egyházi Tanácsunk tagjának szeretettel gratulálunk.

Szepezdi Zoltán, **Ürmösi Edit** férje, aki másvallású létére korábban gyakran látogatta összejöveteleinket, elhalálozott. Özvegye gyászában őszinte szívvel osztozunk.

Kálmán Gyula a Földrajzi múzeumi tanulmányok 87/4. számában **Balázs Ferenc**, a húszas évek erdélyi világjárója címmel érdekes írásban emlékezett meg **Balázs Ferenc** életútjának egyik jelentős állomásáról. A füzetre egyik kedves hívünk hívta fel a figyelmünket.

Qnest — kereső — a címe az amerikai unitárius univerzalisták szövevényekben élő híveket gondozó szemléjének. Szerkesztője **dr. E. Plekett**, az IARF elnöke, aki régebben két cikluson át az egyház elnöki tisztét töltötte be. Az amerikai állami és egyházi szabályok szerint harmadik ciklusra senki sem választható vissza. Így vette át **dr. Plekett**, gazdag elnöki tapasztalatait felhasználva, a szövevényekben élő több ezer unitárius és érdeklődő gondozását. Havi szemléjük több ezer példányban jut el az érdeklődőkhöz.

Dr. Újszászy Kálmán a tiszáninneni református egyházkerület főgondnoka, a sárospataki református gyűjtemények egyik szervezője és hosszú éveken át vezetője, betöltötte 85. életévét. Egyháza jó kívánsághoz ml is szeretettel csatlakozunk.

Az **Egyházi Krónika**, a magyar orthodox egyház krónikája, 87. júl.—aug. számában közli **Pimen** moszkvai pátriárka körlevelét az oroszok megkeresztelkedésének közelgő egyezer éves jubileuma alkalmából.

Adolf Sajevics moszkvai főrabbi tanulmányait a budapesti izraelita rabbiszemináriumban végezte kiváló eredménnyel. Évek óta jó munkát végez, amit bizonyít az is, hogy a Szovjetunió a „Népek barátsága” érdemrenddel tüntette ki.

König bíboros, egykori bécsi érsek gyakran ellátogat ma is vidéki gyülekezetekbe. Grácban okt. 15-én tartott előadást **Egyház, merre vezet az utad?** címen. Hangsúlyozta, hogy az egyház nemcsak papokból hanem hívekből is áll, s a híveknek — a fiatalabb nemzedéknek is — vallania és vállalnia kell azt, hogy az egyházhoz tartozik. A vallás nemcsak magánügy — hangsúlyozta a bíboros.

Dr. Tóth Károly püspök, a KBK elnöke a „zöld szigetén”, a tőlünk legtávolabb eső országban, Új-Zélandban az Otago egyetemen tartott előadást, hangsúlyozva, hogy a vallásos embereknek cselekedniük is kell a béke megőrzéséért, nem elég csak nyilatkozatokat adni.

A **Budapest-fasori** egykori evangélikus gimnázium helyreállítása érdekében az országos presbitérium megkereste a gyülekezeteket, hogy milyen összegű segítséget tudnának vállalni a terv megvalósításáért. Isten segítse őket! Sok unitárius tanulója volt ennek a maga idején neves iskolának.

Dr. Ihász Imre hívünk 1000 Ft-ot adományozott egy áttelepült sokgyermekes család javára, a budapesti egyházközséget kérte az összeg továbbítására. A nemeslelkű adományt köszönik lapunk olvasói is.

Kriza György hívünk, ifjúsági körünk lelkes tagja, 1987 őszén — ösztöndíjjal — Los Angelesbe utazott. **Kriza György** a szupravezetők feltalálása terén ért el jelentős eredményeket. Külföldi tanulmányútjához sok sikert kívánunk.

Orbókné Szent-Iványi Ilona lelkész a Magyar Tudományos Akadémia, Filozófiai Intézetének Vallástudományi Osztálya szerződésben kérte fel, hogy készítse el az unitárius gondolat etikai fejlődésének, valamint az egyház morális törekvésének a feldolgozását.

HALOTTAINK

Szomorú jelentés a Budapesti Egyházközség halottas anyakönyvéből az 1987. júliustól decemberig terjedő időszak alatt:

Újpest Megyeri Temető:

júl. 3.: **Trencsik Károlyné**, **Berei Margit** 77 éves
szept. 22.: **Szilágyi Andrásné**, **Orbán Ilona** 77 éves

Balatonalmádi:

júl. 11.: **Gácsér József** 78 éves

Új-Köztemető:

júl. 14.: **Tamási Árpád** 67 éves
júl. 31.: **özv. Éleszts Ferencné**, **Szöke Julianna** 79 éves
aug. 12.: **Faragó Józsefné**, **Gábor Ilona** 74 éves
okt. 19.: **Birtalan Endre** 67 éves
okt. 21.: **Ottlakán Lajosné**, **Palatka Emma** 65 éves
okt. 29.: **Szimonidesz Andrásné**, **Lutz Emma** 78 éves
nov. 19.: **Hidvéghy Ilona** 61 éves
dec. 21.: **özv. Szabó Sándorné**, **Péter Anna** 86 éves

Pesterzsébeti Temető:

júl. 20.: **Markgraf Istvánné**, **Bódi Margit** 59 éves

Rákospalotai Temető:

júl. 31.: **Máthé Mihályné**, **Horváth Ilona** 62 éves
okt. 8.: **László Domokosné**, **Dénes Ilona** 75 éves
nov. 6.: **Ambrus Mátyás** 65 éves

EGER Hatvani Temető:

júl. 20.: **Badóczy Márton** 69 éves

Kispesti Temető:

aug. 3.: **Vizi Miklósné**, **Bálint Piroska** 85 éves
nov. 27.: **Czupor Sarolta** 73 éves

Óbudai Temető:

aug. 10.: **Melczner Lipótné**, **Dimény Emma** 92 éves
szept. 18.: **Kisgyörgy Sándorné**, **Varró Rozália** 72 éves
nov. 13.: **Vernes János** 71 éves

Budafoki Temető:

aug. 3.: **Szabó Béla** 68 éves

Gyömrői:

szept. 11.: **Kováts Ödönné**, **Gelei Ilona** 87 éves

Farkasréti Temető:

okt. 7.: **Gömöry Bálint** 12 éves
nov. 28.: **Török Dezsőné**, **Götz Anna** 89 éves
dec. 2.: **Aszlányi József** 68 éves
dec. 3.: **András Albertné**, **Fodor Ráchel** 90 éves
dec. 11.: **Dr. Sallay Lászlóné**, **Keul Edit** 63 éves

Elköltözött drága halottainkra gondolva, **János evangéliuma** 14. részének 23. versével búcsúzunk, ahol a halálba készülő **Jézus** így vigasztalja tanítványait: „Ha valaki szeret engem, megtartja az én beszédemet; és az én Atyám szereti azt, és ahhoz megyünk, és annál lakozunk.”

LAPZÁRTA UTÁN:

Dr. Erdős Mihály a hódmezővásárhelyi unitárius egyházközség gondnoka, egyházi tanácsos, a templomrenoválás kezdeményezője és megvalósítója 74 éves korában váratlanul elhunyt január 16-án. Temetése nagy részvét mellett történt január 22-én dr. **Ferencz József** püspök és **Kiss Mihály** lelkész szolgálatával.

László Endre, a Rádió legrégebbi munkatársa, 87 éves korában hunyt el. Mindenki ismerte a **Szabó** családot, melynek rendezője és írója is volt. Erdélyi testvérünket, egyházunk barátját ml is gyászoljuk.

Az **IARF** tanácsülésére március első hetében Frankfurtban kerül sor, melyen egyházunkat a püspök és **Szent-Iványi Ilona** lelkész-nő képviselik. A tanács tagja és az ülésen részt vesz **dr. Kovács Lajos** kolozsvári püspök is.

Az **anglial unitáriusok** évi közgyűlésére meghívást kapott püspökünk, aki a **Lancasterben** tartandó közgyűlés előtti és követő vasárnapokon **Cambridge** és **London** unitárius gyülekezeteiben fog prédikálni.

Rapcsányi László a Rádió főmunkatársa új sorozatot indított **VALLÁSOK VILÁGHÍRADÓJA** c. január 22-én a Kossuth Rádióban este 22.30 órai kezdettel. A félórás műsor érdekes volt. A szerkesztő a Rádió és Tv-új-ságban műsoráról így nyilatkozott: Nem valáskritika és nem hitterjesztés. De tudomásul kell vennünk azt, hogy a vallás legalább olyan univerzálisan kulturális tény mint a tűz, és az emberiség 78 százaléka — ez a Gallup intézet legújabb adata — valamelyik vallási közösséghez tartozónak vallja magát. A megnyitó műsorban közreműködött **Orbókné Szent-Iványi Ilona** is. A következő adásra a **KOSSUTH** adón febr. 17-én szerdán este 22.30 órakor kerül sor.

UNITÁRIUS ÉLET

Laptulajdonos
a Magyarországi Unitárius Egyház

Felelős szerkesztő és kiadó:
Dr. Ferencz József

Felelős szerkesztőhelyettes:
Szent-Iványi Ilona

Szerkesztő a szerkesztőbizottság:
V., Nagy Ignác u. 4. Budapest, 1055
Telefon: 113-094

Terjesztő a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkiadó postahivatalnál, a hírlapkiadóknál, a Posta hírlapüzletében és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) 1900 Budapest XIII. Lehel u. 10/a közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.

Évi előfizetési díj 60,— forint
Egyes szám ára 10,— forint

INDEX: 25 842

Egyetemi Nyomda — 87.6379 Budapest, 1988
Felelős vezető: **Sümeghi Zoltán** igazgató

HU ISSN 0133—1272